

Максим Гримач (стислий переказ)

Марко Вовчок

Основні персонажі:

Максим Гримач — багатий селянин;

Катря і Тетяна — доньки Максима;

Семен — коханий Катрі.

Діялось це "як панувала на Україні удвозі Польща і Московщина". Вдівець Максим Гримач жив на березі Дніпра "проти Черкас, нижче Домонтова" і мав дві дочки: "Одна - Катрею звали - вже дівчина доросла, а хороша та пишна, як королівна; друга - Тетяна, так собі підліток, невеличечка; звивається, було, в дворі або в віконце виглядає, як ясочка". Люди в селі любили Гримача, бо той, як треба, будь-кого з біди виручить, заступиться за скривдженого.

Максим заробляв на перевозі різних товарів через Дніпро і нажив на тому великі статки: тоді була можливість робити це не сплачуючи зборів, бо сторожа не пильнувала тоді так строго. "Ото, було, як опівночі, то й плывуть човни Дніпром та й пристають під старою вербою; а пан Максим їх веде до світлиці та приймає, що треба". Найчастіше припливав до них молодий козак Семен. В нього і закохалась старша дочка Максима Катря. Багато молодців сватались за неї, але вона усім відмовляла. Максим її питав, чому вона перебирає парубками, а та казала лише, що серце до них не горнеться. Батько сказав, що хоче дочці щастя і не буде силувати виходити заміж за нелюба, але і за бурлаку не віддасть: Максим хотів для своєї доньки "вільного козака, щоб сам собі паном був, нікому не кланявся - от якого!"

Семенові лишалось останній рік дослужити у пана, тож він пообіцяв Катрі, що весною "коли зацвіте перша вишня", він приїде до неї вже вільним і вони зможуть одружитися. Дівчина вірно чекала коханого, але весною вони отримала звістку, що Семен загинув підчас бурі на Дніпрі. Катерина тяжко затушила і сказала батьку: "Тепер уже вільний козак мій жених, тату! вільного собі зятя дождали!". Дівчина сплела в саду вінок із червоного та білого маку та пустила його по воді. А коли настала ніч, дівчина стрибнула в воду і втопилася.

Максим тяжко переживав смерть доньки: "Зачинився старий Гримач, аж п'ять років не виходив за свої ворота. Одцурався й отамана, й здобичі. Посивів, як той голуб сивий". Час ішов, вже і Тетяна підросла і вийшла заміж за гарного сотника. Після весілля, коли молоді поїхали, сумно стало Максиму самому в хаті. Він згадав старшу дочку, і сльози покотились по його обличчю: "Катрю! Катрю! дитино моя хороша! загубив я твій вік молоденький!"